

CADRUL STRATEGIC NAȚIONAL DE REFERINȚĂ 2007-2013

- Sintează -

Conform noului acquis privind Politica de Coeziune, fiecare Stat Membru elaborează un **Cadru Strategic Național de Referință (CSNR)**, ca document de referință pentru programarea Fondurilor Structurale și de Coeziune.

Acest document nu va servi însă ca instrument de management, ci ca document strategic prin care se stabilesc prioritățile de intervenție ale Fondurilor Structurale și de Coeziune în perioada de referință. **CSNR va face legătura între prioritățile naționale de dezvoltare, stabilite în Planul Național de Dezvoltare, și prioritățile la nivel european - Orientările Strategice Comunitare (OSC) privind Coeziunea 2007-2013 și Liniile Directoare Integrate ale UE pentru Creștere Economică și Locuri de Muncă 2005-2008.**

Baza pentru elaborarea acestui document strategic de planificare pe termen mediu a Fondurilor Structurale și de Coeziune a constituit-o Planul Național de Dezvoltare 2007-2013, aprobat de Guvernul României în luna decembrie 2005. Este însă de menționat că, deși CSNR preia și sintetizează elementele principale incluse în Analiza și Strategia PND, acestea sunt reorganizate în funcție de cele 3 Priorități și cele 11 Direcții de acțiune (Guidelines) din Orientările Strategice Comunitare.

Sunt de menționat două diferențe majore între PND și CSNR:

- în ceea ce privește conținutul strategic, CSNR nu tratează aspectele de dezvoltare rurală și pescuit aferente Priorității 5 a PND, acestea fiind susținute prin Planul Național Strategic pentru Dezvoltare Rurală (Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală);
- din punct de vedere al finanțării, CSNR este susținut exclusiv din Fondurile Structurale și de Coeziune și cofinanțarea națională aferentă, în timp ce PND include și alte finanțări (programe de investiții naționale și locale, credite externe, fonduri europene de dezvoltare rurală, etc.).

Este extrem de important de subliniat legătura între CSNR și Programele Operaționale (PO). În cadrul pachetului care se negociază cu Comisia Europeană, **CSNR reprezintă strategia globală de utilizare a FSC, iar diversele PO reprezintă instrumentele prin care se realizează diversele prevederi ale CSNR.** Din acest motiv, trebuie evidențiate foarte clar conexiunile și intercondiționările strategice între CSNR și PO.

Din punct de vedere al **structurii CSNR**, aceasta este stabilită în Art. 25 al proiectului de Regulament general privind Fondurile Structurale și Fondul de Coeziune.

Principalele elemente ale Cadrului Național Strategic de Referință al României sunt prezentate în continuare.

Introducere

Această secțiune evidențiază rolul și importanța CSNR și a Fondurilor Structurale și de Coeziune în susținerea dezvoltării sociale și economice în România în perioada 2007-2013.

1. Analiza socio-economică

Se realizează o analiză succintă a disparităților de dezvoltare, a punctelor slabe și a potențialului de dezvoltare. Analiza este structurată în funcție de modul de organizare pe Priorități a strategiei, pe cinci mari teme: infrastructură, competitivitate economică, resurse umane, capacitate administrativă și dimensiunea teritorială a dezvoltării.

Dintre punctele slabe identificate în analiza socio-economică sunt de menționat următoarele:

- *Infrastructura*
 - dezvoltare insuficientă și starea degradată a infrastructurii de transport rutier, feroviar, naval și aerian, ce afectează accesibilitatea la nivel național și regional;
 - furnizarea insuficientă și necorespunzătoare cu standardele europene a utilităților publice de bază precum alimentarea cu apă potabilă și canalizarea;
 - dezvoltarea insuficientă a infrastructurii de management al deșeurilor;
 - necesitatea unor investiții semnificative în vederea protecției mediului și prevenirii efectelor negative ale dezastrelor naturale (inundații, eroziune costieră)
 - intensitatea energetică ridicată și utilizarea ineficientă a energiei.

- *Competitivitatea economică*
 - orientarea economiei către sectoare cu valoare adăugată redusă
 - productivitatea scăzută a muncii;
 - bază redusă de IMM-uri productive, infrastructură inadecvată de sprijinire a afacerilor și acces dificil la finanțare;
 - mediu de afaceri încă dificil și dezvoltarea insuficientă a antreprenoriatului;
 - investiții reduse în infrastructura de cercetare-dezvoltare și deficiențe în aplicarea rezultatelor cercetării în economia reală / neconcordanța între nevoile reale ale pieței și activitatea de cercetare-dezvoltare;
 - dezvoltarea incipientă a societății informaționale și a infrastructurii de comunicații și tehnologiile informației;
 - insuficientă valorificare a potențialului turistic regional.

- *Capitalul uman*
 - dezvoltarea insuficientă a sistemului de educație și pregătire profesională, însoțite de o slabă dezvoltare a infrastructurii educaționale;
 - neconcordanța între oferta educațională și abilitățile cerute pe piața muncii, precum și cele necesare unei economii moderne, bazate pe cunoaștere;
 - nivel ridicat al șomajului, în special a șomajului de lungă durată și în rândul tinerilor;
 - inegalitate de șanse și probleme de incluziune socială a grupurilor vulnerabile pe piața muncii;
 - infrastructură și servicii sociale și de sănătate slab dezvoltate.

- *Capacitate administrativă*
 - capacitate instituțională redusă a administrației publice centrale și locale față de cerințele unei dezvoltări economico-sociale durabile
 - lipsa unui management public modern

- *Dimensiunea teritorială*
 - existența unor disparități de dezvoltare semnificative inter și intra-regionale și rămânerea în urmă a unor regiuni datorită slabei dezvoltări a acestora;
 - declinul masiv al centrelor urbane și diminuarea rolului de catalizator pentru dezvoltarea zonelor adiacente;
 - slabă dezvoltare și atractivitate a zonelor rurale și concentrarea excesivă pe activități agricole
 - necesitatea dezvoltării cooperării la nivel european în vederea creșterii rolului României în spațiul european, precum și pentru dezvoltarea zonelor de lângă graniță

2. Analiza SWOT

Analiza SWOT sintetizează, în format tabelar, principalele elemente ilustrate în analiza situației actuale, făcând astfel trecerea de la aceasta la strategia CSNR.

3. Strategia

Strategia CSNR preia Viziunea Strategică din PND 2007-2013, stabilind ca obiectiv general **reducerea disparităților de dezvoltare între România și statele membre ale UE**. Pentru perioada 2007-2013, PND are în vedere creșterea PIB/locuitor de la 31% din media UE-25 în prezent la aproximativ 41% în anul 2013.

CSNR își va aduce o contribuție determinantă la atingerea acestui obiectiv național prin concentrarea Fondurilor Structurale și de Coeziune pe domenii cu impact semnificativ asupra dezvoltării economice și sociale, în conformitate cu Orientările Strategice Comunitare privind Coeziunea și cu Strategia Lisabona revizuită. Se estimează astfel că CSNR va contribui la obiectivul general stabilit prin PND 2007-2013 prin accelerarea ritmului de creștere a PIB și generarea unei creșteri suplimentare a acestuia cu 15% până în 2015, ca efect direct al Fondurilor Structurale și de Coeziune.

Pornind de la obiectivul general, cele 6 priorități naționale de dezvoltare din PND 2007-2013 și cele 3 Priorități din Orientările Strategice Comunitare privind Coeziunea, au fost stabilite **4 Priorități Tematice**:

- *Dezvoltarea infrastructurii de bază la standarde europene*
- *Îmbunătățirea competitivității pe termen lung a economiei românești*
- *Dezvoltarea și utilizarea mai eficientă a capitalului uman*
- *Construcția unei capacități administrative eficiente*

A fost identificată totodată o **prioritate teritorială**, care urmărește *promovarea unei dezvoltări echilibrate a întregului teritoriu*, prin crearea condițiilor pentru dezvoltarea regiunilor rămase în urmă și valorificarea potențialului regional de dezvoltare.

Dezvoltarea infrastructurii la standarde europene

Investițiile în infrastructura de transport vor îmbunătăți rețelele de transport rutier, feroviar, aerian, fluvial și maritim, acordând prioritate proiectelor aflate pe rețeaua TEN-T (coridoarele pan-europene IV, VII și IX). De asemenea, se va îmbunătăți gradul de conectare a infrastructurii naționale și regionale la rețeaua TEN-T. Investițiile vor conduce la sporirea accesibilității la piețele regionale, naționale și internaționale, reducerea timpilor de deplasare și a costurilor de transport pentru pasageri și marfă, precum și la creșterea calității serviciilor de transport.

Investițiile în infrastructura de mediu vor contribui decisiv la atingerea standardelor europene privind alimentarea cu apă, canalizarea, managementul deșeurilor, protecția atmosferei și a mediului natural. O atenție deosebită va fi acordată prevenirii inundațiilor și combaterii eroziunii în zonele costiere, în vederea reducerii impactului economic și social al unor astfel de fenomene.

Investițiile în domeniul energetic vor crește gradul de inter-conectare cu rețelele transeuropene de energie, vor spori eficiența utilizării resurselor și producției energetice și vor majora gradul ponderea în consumul energetic a surselor de energie regenerabile.

Îmbunătățirea competitivității pe termen lung a economiei românești

Fondurile Structurale și de Coeziune vor contribui la edificarea unei baze antreprenoriale solide și la modernizarea și re tehnologizarea sectorului productiv. Investițiile vor susține cu prioritate înființarea, dezvoltarea și accesul la finanțare al IMM (inclusiv start up-uri), cu accent pe domeniile din industrie și servicii cu potențial ridicat de creștere și care induc valoare adăugată mare.

În spiritul Strategiei Lisabona, vor fi stimulate activitățile de cercetare-dezvoltare-inovare cu aplicabilitate în mediul economic, prin investiții în infrastructură, sprijinirea transferului tehnologic, întărirea parteneriatelor între instituțiile de cercetare, instituțiile de învățământ și companii, precum și prin susținerea activităților de CDI în cadrul întreprinderilor.

Dezvoltarea societății informaționale va fi sprijinită prin creșterea accesului la Internet în bandă largă (*broadband*) pentru instituții publice și întreprinderi, extinderea și creșterea calității serviciilor publice electronice (e-government, e-health, e-learning), precum și prin dezvoltarea comerțului electronic (e-commerce).

Dezvoltarea și utilizarea mai eficientă a capitalului uman

Resursele umane de calitate reprezintă o pre-condiție fundamentală a dezvoltării durabile. Pornind de la prevederile Strategiei Europene de Ocupare și de la documentele de politică în domeniu agreeate cu Comisia Europeană (ex. Joint Assessment Paper, Joint Inclusion Memorandum), strategia CSNR identifică principalele acțiuni necesare pentru a crea „locuri de muncă mai multe și mai bune”.

Se vor susține investițiile în îmbunătățirea sistemului educațional și de pregătire profesională, și se va realiza racordarea între oferta educațională și cererea efectivă de forță de muncă, cu o atenție deosebită acordată domeniilor cu mare perspective de dezvoltare economică. Acțiunile vor include modernizarea infrastructurii fizice și dotarea cu echipamente informatice a instituțiilor de educație și formare profesională.

Adaptabilitatea forței de muncă și a întreprinderilor, precum și formarea pe tot parcursul vieții active vor reprezenta elemente centrale ale priorității de dezvoltarea a capitalului uman. În acest sens, angajatorii vor fi încurajați să investească în resursa umană angajată.

Proiectele avute în vedere vor contribui la promovarea egalității de șanse și combaterea excluziunii sociale pentru femei, minoritatea romă și alte grupuri vulnerabile pe piața muncii, în vederea extinderii accesului acestora la locurile de muncă existente sau nou-create.

Investițiile în infrastructura de sănătate și asistență socială vor ajuta la regenerarea economică prin reducerea costurilor pe care le implică afectarea capacității forței de muncă și vor contribui la creșterea standardului de viață al populației atât în mediul urban cât și în mediul rural.

Întărirea capacității administrative

Nucleul strategiei este reprezentat de asigurarea unei bune guvernante, ca o pre-condiție pentru îmbunătățirea performanțelor socio-economice. Acțiunile de continuare a reformelor în cadrul administrației centrale și locale, precum și derularea unor acțiuni de training pe teme orizontale vor avea ca rezultat întărirea capacității manageriale a acestor instituții și asigurarea aplicării unei abordări strategice în alocarea resurselor și în cuantificarea performanțelor.

Se va acționa totodată pentru asigurarea unui management eficient al Fondurilor Structurale și de Coeziune și pentru informarea corespunzătoare a potențialilor beneficiari, în vederea maximizării impactului acestor fonduri asupra dezvoltării socio-economice durabile.

Promovarea unei dezvoltări teritoriale echilibrate

Strategia CSNR include elemente strategice referitoare la *dimensiunea teritorială*, axându-se pe **reducerea disparităților inter-regionale și intra-regionale** (în conformitate cu

obiectivele Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională) și pe cele trei mari teme stabilite în Orientările Strategice Comunitare privind Coeziunea, și anume: dezvoltarea urbană, diversificarea activităților economice în mediul rural și cooperarea teritorială europeană, în contextul unei planificări spațiale echilibrate și care urmărește armonizarea intervențiilor din Fondurile Structurale și de Coeziune corespunzătoare diferitelor Programe Operaționale Sectoriale și Regional și maximizarea impactului acestor acțiuni.

Strategia NSRF promovează o dezvoltare eficientă și sustenabilă în vederea contracarării și potențial a inversării tendinței de adâncire a disparităților regionale și va contribui la o distribuție mai echilibrată a creșterii economice și a oportunităților pe întreg teritoriul țării.

Se vor avea în vedere atât asigurarea unei alocări regionale a fondurilor pentru o dezvoltare echilibrată a teritoriului, cât și intervenții specifice de punere în valoare a potențialului regiunilor, prin creșterea competitivității economice a acestora.

Acțiunile pentru îmbunătățirea infrastructurii de transport și de mediu, alături de cele de îmbunătățire a infrastructurii educaționale și cele care vizează asigurarea unei calități corespunzătoare a serviciilor de sănătate și sociale, vor contribui – prin accentul local și regional – la promovarea dezvoltării echilibrate a teritoriului. Totodată, acțiunile de promovare a potențialului turistic al regiunilor, de stimulare a dezvoltării economice a acestora și de diversificare a activităților, vor contribui la creșterea competitivității regiunilor și a rolului lor în transformarea României într-o economie competitivă, dinamică și prosperă.

4. Sinteza Programelor Operaționale

Se prezintă sinteze foarte succinte ale Programelor Operaționale din cadrul Obiectivului „Convergență” prin care se implementează CSNR.

5. Programarea financiară

Tabelul financiar al CSNR prezintă alocările anuale indicative din fiecare Fond (FSE, FEDR, FC), precum și alocările anuale indicative din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală și Fondul European de Pescuit.

În urma activităților de programare financiară realizate de Ministerul Finanțelor Publice în cooperare cu Autoritățile de Management ale Programelor Operaționale, distribuția propusă a Fondurilor Structurale și de Coeziune este următoarea:

CONVERGENȚĂ		Contribuția UE (milioane Euro)							
Program Operațional	Fond	Total	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
FEDR și FC									
Competitivitate economică	FEDR	2240	80	180	380	470	470	370	290
Infrastructură de transport	FEDR+FC	4010	289	409	542	639	674	710	747
	FEDR	1132	80	114	153	181	191	201	212
	FC	2878	209	295	389	458	483	509	535
Infrastructură de mediu	FEDR+FC	3960	309	404	535	618	654	702	738
	FEDR	1083	100	109	146	161	171	193	203
	FC	2877	209	295	389	457	483	509	535
Dezvoltare regională	FEDR	3275	238	340	444	520	548	576	610
Asistență tehnică	FEDR	150	16	17	19	22	24	26	26
FSE									
Resurse Umane	FSE	3050	214	305	427	488	519	549	549
Capacitate administrativă	FSE	185	19	26	37	37	26	21	19
TOTAL fonduri UE		16870	1165	1681	2384	2794	2914	2954	2979
Total FEDR		7880	514	760	1142	1354	1404	1366	1341
Total FC		5755	418	590	778	915	966	1018	1070
Total FSE		3235	233	331	464	525	545	570	568
FEADR		7100	611	824	1040	1108	1139	1172	1206
FEP		209	14	20	27	34	36	38	40

Suma totală alocată României pentru Obiectivul „Convergență” (inclusiv Fondul de Coeziune) este de 16,870 miliarde Euro, în prețuri 2004.

Este de menționat că României i s-au mai alocat **cca. 394 milioane Euro pentru Obiectivul „Cooperare teritorială europeană”**, din care 324 milioane Euro pentru Cooperare transfrontalieră și 70 milioane Euro pentru Cooperare transnațională.

La contribuția comunitară se adaugă cofinanțarea națională (publică și privată), dimensiunea acesteia fiind însă cuprinsă în Programele Operaționale și nu în CSNR.

De asemenea, CSNR trebuie să includă informațiile necesare verificării ex-ante a principiului aditionalității, element fundamental al programării Fondurilor Structurale și de Coeziune.

6. Implementarea

Întrucât CSNR nu este un instrument de management, documentul descrie foarte general sistemul de implementare a Fondurilor Structurale și de Coeziune în România, cu accent pe acțiunile avute în vedere pentru asigurarea unui management eficace și eficient al acestor fonduri. De asemenea, se prezintă mecanismele de coordonare între PO și între Fonduri, pe de o parte, precum și între acestea și operațiunile finanțate de FEADR și FEP, pe de altă parte.

7. Parteneriatul

Această secțiune prezintă modalitățile de consultare partenerială utilizate în procesul de programare. Având în vedere elaborarea CSNR pe baza PND, document pentru care s-au realizat numeroase acțiuni de consultare partenerială, s-a asigurat includerea opiniilor exprimate de partenerii consultați. De asemenea, consultările vor continua și după transmiterea proiectului CSNR la Bruxelles.

Primul proiect al CSNR reprezintă o bază pentru începerea negocierilor cu Comisia Europeană. Este important de subliniat că ulterior transmiterii la Comisia Europeană a proiectului CSNR, acesta rămâne în continuare deschis unor eventuale ajustări, având în vedere comentariile pe care Comisia Europeană le va formula față de acest document și informațiile suplimentare ce vor fi necesare pentru fundamentarea solicitării de asistență financiară din Fondurile Structurale și de Coeziune.